

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Sol Triplex In Eodem Universo

Hermann, Amand

Sultzbaci, 1676

Quæstio Prima. Quid, & quotuplex sit Elementum?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95850](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95850)

Patet major, quia ipsa substantia est perfectior, quam sit accidens: ergo & actio. Respondeo neg. sequelam majoris; unde potest actio substantiae vinci ab intensiori actione accidentis: nam licet ad actionem cum victoria semper requiratur proportio majoris inaequalitatis, hoc tamen non est intelligendum de proportione majoris inaequalitatis secundum entitatem, sed secundum activitatem.

VIII.

Dices secundò: Si forma substantialis reageret in formam impossibilem sibi ita, quòd detur inter eas vera reactio & repas-

sio, certè deberet aliquid produci à forma substantiali reagenti in substantiali forma repassiva, mediante quo dicitur repassiva, cum implicet aliquid dici repassum, nihil prorsus in se recipiendo; sed hoc esse non potest, alioquin pro aliquo instanti formae substantiales essent simul: ergò. Respondeo disting. sequelam majoris, si inter illas daretur vera reactio & repassio positiva; concedo, quòd agens debeat aliquid in repassum producere; si daretur solum actio retardativa & impeditiva, nego sequelam majoris & consequentiam.

DISPUTATIO II. DE ELEMENTIS.

Duabus ductus rationibus hic de Elementis agendum statuitur, tum, quia ipsa sunt qualitates primarum, de quibus superius, subjecta; tum, quia ex Elementis omnia mixta componuntur, & alia corpora ex ipsis generantur, adeoque de generatione actus notitia praevia Elementorum necessaria omnino videtur. Itaque sit

QUAESTIO I.

Quid & quotuplex sit Elementum?

I.
Elementum
multipliciter
sumitur.

Elementum ex vi vocabuli generatim sumptum, omne illud significat, ex quo aliquid efficitur; proinde ejus nomen, Principis generationis, litteris, ex quibus oratio primò constituitur, & in quas ultimò resolvitur, & aliis similibus accommodari solet; in propria verò significatione accipitur pro aliquo corpore rationem specialem habente, quare potius appellatur Elementum, quam aliquid aliud; & in hac propria significatione definitur à Philosopho 3. Cael. t. 31. Elementum est illud corpus, in quod alia corpora dividuntur, quod inest potentia, aut actu, ipsumque est indivisibile; quare definitio communiter ab omnibus recipitur, quam etiam

II.
Quid sit elementum proprie dictum.

Dico I. bonam esse. Est contra Ariagam.

Probatum primò, ex Autoritate SS. Patrum Augustini lib. de quant. Anim. c. 1. ubi dicit: Si, cum quaeritur, ex quibus sit homo compositus, respondere possem, ex anima & corpore, de corpore si quaeras, ad illa Elementa quatuor recurrere: lib. 8. Civit. cap. 5. Ex quatuor Elementis, Terra, Aqua, Aere, Igne corporali corporeus mundus compositus est: lib. 3. lib. arb. c. 5. Atque ex his quatuor Elementis alia innumerabiles nobis, numeratae autem Deo rerum species, formaeque variantur. Et, quòd omnia in ipsa resolvantur, clarè docet lib. 22. Civit. lib. 7. Gen. litt. cap. 17. & breviter in Pf. 62. ubi ait: Omnia in illa Elementa mundi eunt, unde primò venerunt, quando facti sumus. D. Bernardi Serm. 81. in Cant. Solvuntur pariter & dissolvuntur, tanquam non alligatae tantum, sed colligatae. Neg. enim simplex est quaeque harum (rerum sensibilium) sed ex pluribus constans, & propterea non redigitur in nihilum, sed desinit in partes, ut ad suum quodque recurrat principium, verbi gratia, aer ad aerem, ignis ad ignem & reliqua in hunc modum. Item tract. de Amore Dei c. 10. Unumquodque recurrit ad suum Elementum & tunc facta est plena dissolutio, cum horum omnium facta fuerit in locum suum restitutio. Ergò Elementum bene describitur, esse illud, in quod alia corpora resolvuntur.

Probatum secundò Ratione:

Quia absque superfluitate, vel defectu explicatur naturam Elementi, quod patet ex ejus declaratione. Dicitur: *illud Corpus*, ut excludatur materia & forma, ex quibus, licet corpus, tanquam ex partibus fiat, non sunt tamen ipsa corpora. Dicitur *in quod alia corpora* (intellige generabilia & corruptibilia) *dividuntur*, seu resolvuntur, via scilicet generationis & corruptionis, quatenus ex aliis corporibus, sive immediate, seu mediate fit Elementum; Additur *quod inest potentia aut actu*, tum, ut abstrahat Philosophus à difficultate, utrum virtualiter, vel formaliter Elementa continentur in mixtis, tum, ut fiat, licet unum Elementum ex alio fieri possit, tamen unum in aliud dividi non possit; quia unum in alio, nec actu, nec potentia, seu, nec virtualiter, nec formaliter continetur, ad hoc autem, ut unum in aliud resolvatur, debet prius aliquo modo in illo contineri: Ponitur tandem *ipsumque est indivisibile*, subaudi in alia corpora specie diversa, tum, quia in materiam & formam dividi possunt, quae sunt res & substantiae, non tamen corpora: tum, quia in partes integrales dividi possunt, quae tamen sunt ejusdem rationis, tum denique, quia, si posset sic dividi, non esset primum Elementum, sed illa corpora, in quae resolveretur. His primae particulae quaestio satisfactum puto: pro secunda

Dico 2. Quatuor tantum dantur Elementa: videlicet, Ignis, Aer, Aqua & Terra. Haec est communis.

Probatum primò: Autoritate D.

Augustini Serm. 63. Diversi. c. 23. ubi ait: *Notissima sunt quatuor primordia, quibus corpus constat.* lib. 2. de Morib. Manich. c. 8. *Quatuor ipsae, quae in promptu sunt Elementa, quae dubitat prodigiis convenientiam.* Supponitque saepius D. Bernardus & licet communis sit, ratione tamen probatu difficilis est. Aliqui eam ex quatuor combinationibus primarum qualitatum probant; alii ex quaternario loco infra Caelum; verum unde constat, non posse fieri plures, aut pauciores primarum

marum qualitatuum combinationes? Deinde: quis demonstrat dari quatuor loca distincta occupabilia ab Elementis magis, quam duo. Itaque Conclusionem nostram hac probo ratione, quae inter alia melior mihi videtur. Quia defectus datur Ignis, Aer & Terra, ac Aqua, quorum quodlibet est Elementum, & nihil aliud defectus datur, quod sit Elementum: ergo sunt quatuor tantum Elementa: Antecedens, quoad primam partem, difficultatem non habet; probatur ergo quoad secundam, quia quodlibet aliud corpus constat ex illis, & est resolubile in illa, nec unum ex illis est resolubile in alia corpora: ergo quodlibet ex illis est Elementum; quod denique nullum aliud praeter ea sit Elementum. Probatur: Quia nullum aliud corpus est assignabile, quod non sit resolubile in alia corpora specie distincta: ergo nullum aliud corpus est Elementum.

IV. Dices: Ignis est resolubilis in aerem & aquam: ergo non est Elementum. Probatur Antecedens; ex igne fit aer & aqua: ergo erit resolubilis in illa. Probatur Consequentia: Ideo mixtum est resolubile, quia ex ipso possunt fieri corpora diversa: ergo si ignis est resolubilis non erit Elementum, aut si aqua & aer ex ipso fiunt, erit resolubilis. Respondeo negando Antecedens cum probat: Consequentiae, ad cuius probationem, nego Antecedens; non enim ideo dicimus praecise corpora mixta esse resolubilia in alia, quia alia possunt fieri ex ipsis, sed, quia ex ipsis possunt fieri alia corpora, quae in resolubilibus continebantur, in igne autem nec aer, nec aqua continetur.

V. Instabis: Aer & aqua non fierent ex igne, nisi contingerentur in ipso; ergo cum fiant vel formaliter, vel virtualiter contineri in ipso debent, adeoque falsum est in ipso non contineri. Respondeo disting. Antecedens: nisi contingerentur in ipso, quatenus possunt educi ex potentia materiae ipsius, concedo Antecedens; quatenus ipsimet formaliter in ipso igne contingerentur, aut quatenus ipsorum virtutes, hoc est, qualitates primae, in ipso continentur, nego Antecedens. Quando ergo dicimus, quod Elementa non contineant alia corpora, sensus est, quod alia corpora nec secundum se formaliter, nec secundum qualitates suas primas connaturales in ipsis contineantur actu.

QUESTIO II.

An Elementa sint generabilia & corruptibilia? Et an quodlibet in quodlibet possit immediate converti?

I. Empedocles cum aliis antiquioribus Philosophis asseruit quatuor Elementa ingenerabilia & incorruptibilia esse substantialiter, quamvis sint secundum qualitates alterabilia, consequenter non distinguebat materiam primam ab Elementis, sed dicebat, ipsam esse quatuor Elementa, quae ad generationem mixtorum, veluti subiectum receptivum concurrunt, & quia materia formaliter in composito per ipsam constituto manet, ita pariter affirmavit, Elementa formaliter remanere in mixto, quam opinionem plures alii secuti sunt Philosophi; F. Amandi Hermann Physica.

verumtamen ob leve fundamentum à communissima Peripateticorum sententia non est recedendum, cum qua

Dico I. Elementa omnia sunt generabilia & corruptibilia. II. Elementa sunt generabilia.

Probatur primò, Authoritate D. Augustini lib. de Fide & Symbolo circa finem, ubi non modo docet esse generabilia & corruptibilia, sed etiam quodlibet in aliud posse converti. Verba ejus sunt: Si ab eo quæras (Philosopho) utrum terra possit in aquam converti, non videtur ei incredibile. Rursum si quæras, utrum aqua in aerem, neque hoc absurdum esse responder; vicina enim sunt sibi. Et de aere si quæras, utrum in æthereum corpus (Ignem) jam ipsa vicinitas persuadet (supple saltem mediatè) Quod ergo per hos gradus fieri posse concedit, ut terra in corpus æthereum convertatur, cur non accedente Dei voluntate, quæ corpus humanum super aquas potuit ambulare, celeritè id fieri posse sine ulla gradibus credit, sicut sumus plerumque, miræ celeritate in flammam convertitur.

Probatur secundò experientie: Videmus enim ignem quotidie corrumpi & in aerem transire, flamma etenim candelæ ad aliquod tantum spatium lucet, & postea in aerem convertitur, idem conspicitur de aliis flammis.

Dices: Flammam in aerem non converti, sed in se ipsa permanere, licet propter suam raritatem non appareat, nam si quis supra candelam in eo loco, ubi ignis non apparet, chartam extendat, illa concipiet flammam, vel etiam volitabit sursum tendens: ergo. Contrà: si flamma & ignis ille non converteretur in aerem, in cubiculo undequaque clauso, post aliquod temporis spatium tanta ignis copia esse deberet, ut vestes & quodcumque aliud combustibile combureret, essetque tale cubiculum inhabitabile, quia non posset respirari, imò esset ignis & aeris penetratio vel si condensarentur, conspici deberent: neque instantia de charta aliquid valet, nam licet pro aliqua distantia talis flamma, vel potius exhalationes ignitæ aliquid producant & in esse permaneant, non tamen sequitur, quod semper & pro quolibet tempore in suo permaneant esse & conserventur; alioquin chartam illam in quacunque distantia posset comburere.

Probatur Conclusio adhuc aliâ experientia: Si in vas plenum aqua ferrum ignitum, aut titio immergatur statim ignis extinguitur, nec amplius in ferro candente vel titione reperitur: ergo necessariò talis ignis in aliquod aliud corpus conversus est.

Dices: Talem ignem in simili casu foras evaporare. Contrà si vas illud esset in superiori parte oclusum, ignis non posset evaporare, vel si in orificio, è quo totus ignis exhalare deberet, esset stappa vel pulvis tormentarius applicatus, ab igne illo evaporante stappa comburi deberet & pulvis accendi, quod tamen non apparet, signum adeoque evidens est, ignem non evaporari è tali orificio. Sed in contrarium

Arguitur hoc argumento: Si ignis in aerem converteretur, deberet ipsius caliditate

M m m 2 corrump-

III. Flamma candelæ non manet insensibiliter.

IV. Aliâ experientia.

V. Ignis tunc non evaporat.